Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 11 czerwca 2015 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Doręczanie dokumentów sądowych i pozasądowych — Rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 — Artykuł 1 ust. 1 — Pojęcie „sprawy cywilnej i handlowej" — Odpowiedzialność państwa za acta iure imperii

W sprawach połączonych C-226/13, C-245/13, C-247/13 i C-578/13

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, z których trzy zostały złożone przez Landgericht Wiesbaden (Niemcy) postanowieniami z dnia 16 i 18 kwietnia 2013 r., które wpłynęły do Trybunału odpowiednio w dniu 29 kwietnia 2013 r., 2 maja 2013 r. i 3 maja 2013 r., oraz jeden został złożony przez Landgericht Kiel (Niemcy) postanowieniem z dnia 25 października 2013 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 15 listopada 2013 r., w postępowaniach:

Stefan Fahnenbrock (C-226/13),

Holger Priestoph (C-245/13),

Matteo Antonio Priestoph (C-245/13),

Pia Antonia Priestoph (C-245/13),

Rudolf Reznicek (C-247/13),

Hans-Jürgen Kickler (C-578/13),

Walther Wöhlk (C-578/13),

Zahnärztekammer Schleswig-Holstein Versorgungswerk (C-578/13)

przeciwko

Republice Greckiej,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano (sprawozdawca), prezes izby, S. Rodin, E. Levits, M. Berger i F. Biltgen, sędziowie,

rzecznik generalny:Y. Bot,

sekretarz: M. Aleksejev, administrator,

* Język postępowania: niemiecki.

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 października 2014 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu S. Fahnenbrocka, H. Priestopha, M.A. Priestopha, P.A. Priestoph oraz R. Rezniceka przez F. Brauna, Rechtsanwalt,

— w imieniu H.J. Kicklera, W. Wöhlka oraz Zahnärztekammer Schleswig-Holstein Versorgungswerk przez O. Hoepnera, Rechtsanwalt,

— w imieniu rządu greckiego przez D. Kalogirosa oraz przez S. Charitaki, A. Karageorgou, S. Lekkou, M. Skorilę oraz E. Panopoulou, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez B. Eggers oraz A.M. Rouchaud-Joët, działające w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 9 grudnia 2014 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczącego doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 (Dz.U. L 324, s. 79).

2 Wnioski te zostały złożone w ramach czterech sporów pomiędzy S. Fahnenbrockiem (sprawa C-226/13), H. Priestophem, M.A. Priestophem, P.A. Priestoph (sprawa C-245/13), R. Reznickiem (sprawa C-247/13) i H.J. Kicklerem, W. Wöhlkiem oraz Zahnärztekammer Schleswig-Holstein Versorgungswerk (sprawa C-578/13) a Republiką Grecką (państwem greckim) w przedmiocie powództw zmierzających do uzyskania, czy to odszkodowania z tytułu nieposzanowania praw wywodzonych z posiadania i własności, czy też wykonania zobowiązań wynikających z pierwotnych obligacji, których termin wykupu zapadł, czy w końcu naprawienia szkody.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Motywy 2, 6, 7 i 10 rozporządzenia nr 1393/2007 stanowią:

„(2) Prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego wymaga poprawy i przyspieszenia przepływu między państwami członkowskimi dokumentów sądowych i pozasądowych dotyczących spraw cywilnych lub handlowych w ramach procedury doręczania tych dokumentów.

[…]

(6) Skuteczne i szybkie procedury sądowe w sprawach cywilnych wymagają przekazywania dokumentów sądowych i pozasądowych w szybkim i bezpośrednim trybie między wyznaczonymi przez państwa członkowskie organami lokalnymi. […]

(7) Kryterium szybkości przekazu upoważnia do wykorzystania wszelkich właściwych środków, pod warunkiem że spełnione są pewne warunki dotyczące czytelności i wiarygodności otrzymanego dokumentu. […]

[…]

(10) W celu zapewnienia skuteczności niniejszego rozporządzenia możliwość odmowy doręczenia dokumentów powinna zostać ograniczona do sytuacji wyjątkowych".

4 Artykuł 1 ust. 1 tego rozporządzenia określa w następujący sposób jego zakres stosowania:

„Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie w sprawach cywilnych i handlowych, w sytuacji gdy konieczne jest przekazanie dokumentu sądowego lub pozasądowego z jednego państwa członkowskiego do drugiego, po to by go doręczyć. Rozporządzenie nie obejmuje w szczególności spraw skarbowych, celnych czy administracyjnych ani odpowiedzialności państwa za działania i zaniechania [w ramach] sprawowania władzy publicznej (acta iure imperii)".

5 Artykuł 3 wzmiankowanego rozporządzenia stanowi:

„Każde państwo członkowskie wyznacza organ centralny, który odpowiada za:

a) udzielanie informacji jednostkom przekazującym;

b) poszukiwanie rozwiązań w razie trudności przy przekazywaniu dokumentów, które mają zostać doręczone;

c) przekazywanie – w wyjątkowych wypadkach i na wniosek jednostki przekazującej – wniosku o doręczenie dokumentu właściwej jednostce przyjmującej.

Państwa federalne, państwa, w których obowiązuje więcej niż jeden system prawny, oraz państwa posiadające autonomiczne jednostki terytorialne mogą wyznaczyć więcej niż jeden organ centralny".

6 Artykuł 4 ust. 1 tego rozporządzenia przewiduje:

„Dokumenty sądowe są przekazywane bezpośrednio i jak najszybciej między jednostkami wyznaczonymi zgodnie z art. 2".

7 Artykuł 6 ust. 3 rozporządzenia nr 1393/2007 stanowi:

„W przypadku gdy wniosek o doręczenie wyraźnie wykracza poza zakres zastosowania niniejszego rozporządzenia lub gdy z powodu niezgodności z warunkami [wymogami] formalnymi doręczenie jest niemożliwe, wniosek i dokumenty są zwracane jednostce przekazującej niezwłocznie po ich wpłynięciu wraz z zawiadomieniem o ich zwrocie na standardowym formularzu, zawartym w załączniku I".

Prawo greckie

8 Ustawa nr 4050/2012 z dnia 23 lutego 2012 r. zatytułowana „Zasady dotyczące zmiany praw z papierów wartościowych emitowanych lub gwarantowanych przez państwo greckie, za zgodą posiadaczy obligacji" (FEK A' 36/23.2.2012) określa szczegółowe zasady restrukturyzacji obligacji państwa greckiego. Z postanowień odsyłających wynika, że ustawa ta przewiduje zasadniczo możliwość złożenia oferty restrukturyzacji posiadaczom niektórych obligacji państwa greckiego oraz wprowadzenia klauzuli

restrukturyzacji, znanej również pod nazwą „CAC" („collective action clause"), umożliwiającej zmianę pierwotnych warunków emisji odnośnych papierów wartościowych większością kwalifikowaną i narzucenie tej zmiany również mniejszości.

9 Zgodnie z brzmieniem art. 1 ust. 4 owej ustawy zmiana praw z odnośnych papierów wartościowych wymaga poszanowania kworum odpowiadającego połowie całkowitej wartości portfela niewykupionych obligacji oraz zgody większości kwalifikowanej reprezentującej co najmniej dwie trzecie całego portfela wyemitowanych obligacji.

10 Artykuł 1 ust. 9 owej ustawy przewiduje klauzulę restrukturyzacji, zgodnie z którą decyzja posiadaczy obligacji o akceptacji albo odrzuceniu oferty państwa greckiego ma skutek erga omnes, jest wiążąca dla wszystkich wierzycieli będących posiadaczami odnośnych obligacji i uchyla wszelkie przepisy ogólne lub szczególne, jakiekolwiek decyzje administracyjne czy postanowienia umowne, które by się im sprzeciwiały.

Postępowania główne i pytania prejudycjalne

11 Powodowie w postępowaniach głównych, wszyscy zamieszkali w Niemczech, nabyli obligacje Republiki Greckiej, które zostały zaksięgowane w depozytach papierów wartościowych zarządzanych przez banki.

12 Po przyjęciu ustawy nr 4050/2012 w lutym 2012 r. Republika Grecka złożyła powodom w postępowaniu głównym ofertę zamiany przewidującą, w szczególności, zamianę obligacji skarbu państwa greckiego na nowe obligacje państwowe, których wartość nominalna była znacznie niższa. Dla skuteczności tej zamiany była wymagana wyraźna zgoda wierzycieli mających status prywatnoprawny.

13 Mimo że żaden z powodów w postępowaniach głównych nie przyjął tej oferty, Republika Grecka dokonała jednak proponowanej zamiany papierów w marcu 2012 r. i mimo zastrzeżeń powodów nie przeniosła na tych ostatnich posiadania papierów zaksięgowanych na jej kontach. W międzyczasie zapadł termin wykupu obligacji stanowiących przedmiot sporu w sprawie C-578/13.

14 W tych okolicznościach powodowie w postępowaniach głównych wytoczyli przed sądy odsyłające przeciwko Republice Greckiej powództwa zmierzające do uzyskania odszkodowania z tytułu nieposzanowania praw wywodzonych z posiadania i własności, czy też wykonania zobowiązań wynikających z pierwotnych obligacji, których termin wykupu zapadł, czy w końcu naprawienia szkody.

15 W ramach procedury doręczania tychże pozwów Republice Greckiej, jako stronie pozwanej, powstało pytanie, czy przedmiotem tych powództw było działanie lub zaniechanie państwa w ramach sprawowania władzy publicznej w rozumieniu art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007.

16 W szczególności w sporach w sprawach C-226/13 i C-247/13 Landgericht Wiesbaden wezwał Bundesamt für Justiz (federalny urząd sprawiedliwości), aby doręczył przedmiotowe pozwy stronie pozwanej zgodnie z procedurą przewidzianą przez rozporządzenie nr 1393/2007. W ramach postępowania w przedmiocie wspomnianego wniosku Bundesamt für Justiz wyraził wątpliwości co do możliwości zakwalifikowania przedmiotowych powództw jako objętych zakresem spraw cywilnych i handlowych w rozumieniu wspomnianego wyżej rozporządzenia. W związku z tym odmówił on dokonania doręczenia odnośnych pozwów, wzywając Landgericht Wiesbaden do uprzedniego rozstrzygnięcia, czy przedmiotowe spory mają charakter spraw cywilnych i handlowych.

17 W sporze w sprawie C-245/13 Landgericht Wiesbaden również powziął wątpliwości co do oceny dokonanej przez Bundesamt für Justiz w podobnych sprawach.

18 W postępowaniu głównym w sprawie C-578/13 Landgericht Kiel uznał, że rozporządzenie nr 1393/2007 nie ma zastosowania w rozpatrywanym przypadku i nakazał Bundesministerium für Justiz (federalnemu ministerstwu sprawiedliwości) doręczenie powództwa drogą dyplomatyczną. Ministerstwo to odesłało jednak wniosek o doręczenie bez jego wykonania, powołując się na wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożone w sprawach C-226/13, C-245/13 i C-247/13.

19 Obydwa sądy odsyłające pragną zatem ustalić, czy rozpatrywane w postępowaniach głównych spory wchodzą w zakres spraw cywilnych i handlowych w rozumieniu art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007. W ich przekonaniu odpowiedź na to pytanie zależy od kwalifikacji zawisłych przed nimi sporów. W niniejszej sprawie, z jednej strony, powodowie w postępowaniach głównych wytoczyli powództwa oparte na prawie cywilnym, zmierzające w istocie do uzyskania czy to odszkodowania z tytułu nieposzanowania praw wywodzonych z posiadania i własności, czy wykonania zobowiązań wynikających z pierwotnych obligacji, których termin wykupu zapadł, czy w końcu naprawienia szkody. Z drugiej strony warunki umowne emisji obligacji skarbu państwa greckiego zostały zmienione przez ustawę nr 4050/2012, co mogłoby przemawiać za tezą, że państwo to działało w ramach sprawowania władzy publicznej.

20 Zważywszy na powyższe okoliczności, Landgericht Wiesbaden postanowił zawiesić postępowanie w sprawach C-226/13, C-245/13 i C-247/13 i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym, które zostało sformułowane w taki sam sposób w każdej z trzech spraw:

„Czy art. 1 [rozporządzenia nr 1393/2007] należy interpretować w ten sposób, że za »sprawę cywilną [i] handlową« w rozumieniu tego rozporządzenia należy uznać powództwo, w drodze którego nabywca obligacji wyemitowanych przez pozwaną i przechowywanych w depozycie papierów wartościowych powoda w [jej banku] – w sytuacji gdy powód nie przyjął złożonej przez pozwaną pod koniec lutego 2012 r. oferty zamiany – żąda odszkodowania odpowiadającego różnicy wartości wynikającej z zamiany jego obligacji przeprowadzonej mimo to w marcu 2012 r. i dla niego gospodarczo niekorzystnej?”.

21 W sprawie C-578/13 Landgericht Kiel postanowił również zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 1 rozporządzenia [nr 1393/2007] należy interpretować w ten sposób, że powództwo, w drodze którego nabywca obligacji państwowych podnosi przeciwko pozwanej roszczenia o zapłatę w formie roszczenia o wykonanie zobowiązania i roszczenia o zapłatę odszkodowania, należy rozumieć jako »sprawę cywilną [i] handlową« w rozumieniu art. 1 ust. 1 zdanie pierwsze tego rozporządzenia, w wypadku gdy nabywca nie przyjął złożonej przez pozwaną pod koniec lutego 2012 r. oferty zamiany, którą umożliwiała ustawa [nr 4050/2012]?

2) Czy w przypadku powództwa opartego zasadniczo na nieskuteczności, względnie nieważności [ustawy nr 4050/2012], mamy do czynienia z odpowiedzialnością państwa za działania i zaniechania podczas sprawowania władzy publicznej w rozumieniu art. 1 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia [nr 1393/2007]?”.

22 Na mocy postanowienia prezesa Trybunału z dnia 5 czerwca 2013 r. sprawy C-226/13, C-245/13 i C-247/13 zostały połączone do celów pisemnego i ustnego etapu postępowania, jak również do celów wydania wyroku. Postanowieniem z dnia 10 grudnia 2013 r. sprawa C-578/13 została połączona z ww. sprawami do celów ustnego etapu postępowania, jak również do celów wydania wyroku.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności

23 W opinii Komisji Europejskiej wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawach C-226/13, C-245/13, C-247/13 są niedopuszczalne. Uważa ona, że jako iż nie precyzują one podnoszonego spornego aktu władztwa publicznego i zawierają nieścisłości w odniesieniu do przedmiotowej oferty zamiany, wnioski te nie przedstawiają prawidłowo, ani w wystarczającym stopniu, stanów faktycznych, których dotyczą postępowania główne.

24 Ponadto, nawet przy założeniu, że w niniejszej sprawie sąd odsyłający mógłby zostać uznany za rozpatrujący spór w rozumieniu art. 267 TFUE, zwrócił się on do Trybunału – w przekonaniu Komisji – wyłącznie z tego powodu, że Bundesamt für Justiz, występując w charakterze „organu centralnego" w rozumieniu art. 3 rozporządzenia nr 1393/2007, odmówił przekazania pozwów sporządzonych przez powodów w postępowaniach głównych władzom greckim, wzywając sądy odsyłające do uprzedniego rozstrzygnięcia charakteru spornych powództw. Jako że ten organ centralny nie jest upoważniony do sprzeciwiania się żądaniu przekazania wystosowanemu przez właściwy sąd krajowy, postawione pytanie jest – w opinii Komisji – nieistotne dla rozstrzygnięcia sporów będących przedmiotem postępowań głównych.

25 W tej kwestii należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi zwrócił się sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny, przy czym prawidłowość tych ustaleń nie podlega ocenie przez Trybunał, korzystają z domniemania, iż mają one znaczenie dla sprawy. Odrzucenie przez Trybunał wniosku sądu krajowego o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest więc możliwe tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wniesiono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje elementami stanu faktycznego i prawnego, które są konieczne do udzielenia użytecznej odpowiedzi na pytania, które zostały mu przedstawione (wyrok Rohm Semiconductor, C-666/13, EU:C:2014:2388, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).

26 W niniejszej sprawie wystarczy stwierdzić, po pierwsze, że z postanowień odsyłających jasno wynika, iż podnoszony w postępowaniach głównych akt władztwa publicznego polegał na jednostronnej zmianie z mocą wsteczną warunków mających zastosowanie do obligacji wyemitowanych przez Republikę Grecką, która to zmiana została umożliwiona przez ustawę nr 4050/2012.

27 Następnie, jeżeli chodzi o podnoszone przez Komisję nieścisłości w przedstawieniu przedmiotowej oferty zamiany obligacji złożonej przez Republikę Grecką, to wystarczy przypomnieć, że to nie do Trybunału, lecz do sądu odsyłającego należy ustalenie okoliczności faktycznych, jakie leżą u podstaw sporu, i wyciągnięcie z nich konsekwencji w celu wydania orzeczenia, do wydania którego został wezwany (wyrok Traum, C-492/13, EU:C:2014:2267, pkt 19 i przytoczone tam orzecznictwo).

28 Ponadto nie wydaje się, by wyeliminowanie wątpliwości powziętych przez sąd odsyłający w sprawach C-226/13, C-245/13, C-247/13 w kwestii klasyfikacji zawisłych przed nim sporów jako wchodzących w zakres spraw cywilnych i handlowych było w oczywisty sposób nieistotne dla rozstrzygnięcia tych sporów. Zastosowanie rozporządzenia nr 1393/2007 i dalszy przebieg postępowania przed tym sądem – jeśli chodzi o doręczenie, które musi on zapewnić – zależą bowiem właśnie od wyeliminowania tych wątpliwości.

29 Okoliczność, że takie wątpliwości zostały powzięte przez sąd odsyłający z powodu działań podjętych przez Bundesamt für Justiz i uważanych przez Komisję za sprzeczne z rozporządzeniem, nie może sama z siebie podważyć domniemania znaczenia dla sprawy, z którego korzystają pytania przedstawione przez ten sąd.

30 W końcu, jako że Komisja wydaje się kwestionować brak sporu zawisłego przed sądem krajowym orzekającym w ramach wykonywania powierzonych mu funkcji sprawowania wymiaru sprawiedliwości, należy przypomnieć, że wyrażenie „wydanie wyroku" w rozumieniu art. 267 akapit drugi TFUE należy interpretować szeroko, tak by uniknąć sytuacji, w której wiele kwestii proceduralnych, zostałoby uznanych za niedopuszczalne i nie mogłoby stać się przedmiotem wykładni dokonywanej przez Trybunał. Wyrażenie to należy zatem interpretować w ten sposób, że obejmuje ono całe postępowanie prowadzące do wydania wyroku przez sąd krajowy, tak aby Trybunał był w stanie dokonać wykładni wszystkich przepisów proceduralnych prawa Unii, które sąd odsyłający jest zobowiązany stosować w celu wydania orzeczenia (zob. podobnie wyrok Weryński, C-283/09, EU:C:2011:85, pkt 41, 42).

31 W niniejszej sprawie wnioski przedstawione w postępowaniach głównych dotyczą sposobu doręczania stronie pozwanej dokumentów wszczynających postępowanie. Okoliczność, że wnioski te zostały przedstawione nawet przed rozpoczęciem kontradyktoryjnej fazy postępowania, stanowi w związku z tym inherentny element pytań, na które sąd odsyłający poszukuje odpowiedzi.

32 Z powyższych rozważań wynika, że pytania prejudycjalne są dopuszczalne.

Co do istoty

33 Poprzez pytania, które należy zbadać łącznie, sądy odsyłające pytają w istocie, czy art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007 należy interpretować w ten sposób, że za »sprawę cywilną [i] handlową« w rozumieniu tego przepisu należy uznać stanowiące przedmiot postępowań głównych powództwa o odszkodowanie z tytułu nieposzanowania praw wywodzonych z posiadania i własności, o wykonanie zobowiązań wynikających z pierwotnych obligacji, których termin wykupu zapadł, czy w końcu o naprawienie szkody, wytoczone przez jednostki będące posiadaczami obligacji państwowych, przeciwko państwu, które je wyemitowało.

34 W celu udzielenia odpowiedzi na te pytania należy w pierwszej kolejności przypomnieć, że w odniesieniu do Konwencji z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 1972, L 299, s. 32), zmienionej późniejszymi konwencjami o przystąpieniu nowych państw członkowskich do tej konwencji (zwanej dalej „konwencją brukselską"), Trybunał, po stwierdzeniu, że art. 1 konwencji brukselskiej ogranicza zakres stosowania tej konwencji do „spraw cywilnych i handlowych", nie definiując przy tym treści ani nie określając zakresu tego pojęcia, orzekł, że pojęcie to należy traktować jako pojęcie autonomiczne, którego wykładni należy dokonywać na podstawie, po pierwsze, celów i systematyki tej konwencji, a po drugie, zasad ogólnych wynikających z całokształtu systemów prawa krajowego (wyrok Lechouritou i in., C-292/05, EU:C:2007:102, pkt 28, 29 i przytoczone tam orzecznictwo).

35 Następnie Trybunał orzekł również, że rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 4, s. 42) ogranicza zakres stosowania tego rozporządzenia do „spraw cywilnych i handlowych", nie definiując przy tym treści ani nie określając zakresu tego pojęcia, które należy traktować jako pojęcie autonomiczne i którego wykładni należy dokonywać na podstawie z jednej strony celów i systematyki tego rozporządzenia, a z drugiej zasad ogólnych wynikających z całokształtu systemów prawa krajowego (wyrok flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, pkt 24).

36 W końcu, znów uwzględniając okoliczność, że art. 1 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz.U. L 338, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 6, s. 243), w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 2116/2004 z dnia 2 grudnia 2004 r. (Dz.U. L 367, s. 1), ustanawia zasadę, zgodnie z którą zakres stosowania tego rozporządzenia jest

ograniczony do „spraw cywilnych”, przy czym rozporządzenie nie definiuje treści ani zakresu tego pojęcia, Trybunał orzekł, że pojęcie to musi być poddane wykładni autonomicznej (zob. wyrok C, C-435/06, EU:C:2007:714, pkt 38, 46).

37 Jeżeli chodzi o rozporządzenie 1393/2007, którego dotyczą postępowania główne, należy stwierdzić, że art. 1 ust. 1 tego rozporządzenia, po pierwsze, również stanowi, że rozporządzenie ma zastosowanie w sprawach cywilnych i handlowych, a, po drugie, dodaje, że nie obejmuje ono w szczególności odpowiedzialności państwa za działania i zaniechania w ramach sprawowania władzy publicznej (acta iure imperii).

38 Rozporządzenie to nie definiuje jednak treści ani zakresu pojęcia „spraw cywilnych i handlowych”, ani pojęcia „acta iure imperii”.

39 W tej sytuacji należy dojść do wniosku, że pojęcie „spraw cywilnych i handlowych” w rozumieniu art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007 należy również uznać za pojęcie autonomiczne, a jego wykładni należy dokonywać na podstawie, w szczególności, celów i systematyki tego rozporządzenia.

40 Jeżeli chodzi o cele realizowane przez rozporządzenie nr 1393/2007, z motywu 2 tego rozporządzenia wynika, że rozporządzenie to ma na celu poprawę i przyspieszenie przepływu między państwami członkowskimi dokumentów sądowych i pozasądowych na potrzeby prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego. Cel ten został przypomniany również w motywach 6 i 7 tego rozporządzenia, które dotyczą w szczególności skuteczności i szybkości procedur sądowych oraz szybkości przekazu tych dokumentów. Artykuł 4 ust. 1 przewiduje ponadto, że dokumenty sądowe są przekazywane tak szybko jak to możliwe.

41 W tym kontekście motyw 10 rozporządzenia nr 1393/2007 wskazuje, że „możliwość odmowy doręczenia dokumentów powinna zostać ograniczona do sytuacji wyjątkowych”. Zgodnie z art. 6 ust. 3 tego rozporządzenia wniosek i dokumenty są zwracane jednostce przekazującej niezwłocznie, jeżeli wniosek ten „wyraźnie wykracza poza zakres zastosowania” tego rozporządzenia.

42 Jak słusznie zauważa Komisja, odróżnienie sporów dotyczących spraw cywilnych i handlowych od sporów nienależących do tej kategorii i dotyczących, dla przykładu, odpowiedzialności państwa za działania i zaniechania podczas sprawowania władzy publicznej, może jednak okazać się być kompleksową operacją.

43 W takich przypadkach rozwiązanie tej kwestii na potrzeby stosowania innych rozporządzeń i konwencji wymienionych w pkt 34–36 niniejszego wyroku następuje zwykle dopiero po umożliwieniu wszystkim stronom postępowania zajęcia stanowiska, tak by sąd rozpoznający sprawę dysponował wszystkimi elementami niezbędnymi dla wydania przez niego rozstrzygnięcia.

44 Jest jednak inaczej, gdy chodzi o rozstrzygnięcie, czy dokument wszczynający postępowanie dotyczy spraw cywilnych i handlowych w rozumieniu rozporządzenia nr 1393/2007.

45 Pytanie to musi bowiem zostać rozstrzygnięte, nawet zanim dokument ten zostanie doręczony innym aniżeli powód stronom postępowania, jako że to właśnie od odpowiedzi na to pytanie zależy sposób doręczania tego dokumentu.

46 W tej sytuacji i przy uwzględnieniu realizowanych przez rozporządzenie nr 1393/2007 celów związanych z szybkością doręczania dokumentów sądowych, odnośny sąd musi ograniczyć się do pierwszego badania informacji, którymi dysponuje, które siłą rzeczy są niepełne, tak by stwierdzić, czy wytoczone przed nim powództwo należy do spraw cywilnych i handlowych, czy też do dziedziny, która nie jest objęta zakresem stosowania rozporządzenia zgodnie z jego art. 1 ust. 1, przy czym rezultat tej oceny nie może, naturalnie, przesądzać o późniejszych decyzjach, które sąd rozpatrujący sprawę będzie musiał wydać w odniesieniu, w szczególności, do jego właściwości i istoty danej sprawy.

47 Taka interpretacja analizowanego przepisu nie tylko umożliwia zagwarantowanie skuteczności (effet utile) rozporządzenia nr 1393/2007, lecz znajduje również potwierdzenie w jego systematyce.

48 Z wyjątkiem bowiem niemożliwości doręczenia dokumentu sądowego z powodu niezgodności z wymogami formalnymi ustanowionymi przez rozporządzenie nr 1393/2007, jednostka przyjmująca dokumenty jest, zgodnie z art. 6 ust. 3 tego rozporządzenia zobowiązana do zwrotu tego wniosku jednostce przekazującej jedynie wtedy, gdy wniosek o doręczenie wyraźnie wykracza poza zakres zastosowania owego rozporządzenia.

49 W konsekwencji dla ustalenia, czy rozporządzenie nr 1393/2007 znajduje zastosowanie, wystarczy, by sąd rozpatrujący sprawę uznał, że wytoczone przed nim powództwo wyraźnie nie należy do spraw cywilnych i handlowych.

50 Jeżeli chodzi o kwestię, czy rozporządzenie nr 1393/2007 znajduje zastosowanie do powództw takich jak wytoczone w postępowaniach głównych, należy zauważyć, że z samego brzmienia art. 1 ust. 1 tego rozporządzenia wynika, iż chociaż pewne spory między organem władzy publicznej a podmiotem prawa prywatnego mogą być objęte zakresem pojęcia spraw cywilnych i handlowych, to inaczej jest w sytuacji, gdy organ władzy publicznej wykonuje swoje władztwo publiczne.

51 W celu udzielenia odpowiedzi na to pytanie należy zatem zweryfikować, czy stosunek prawny pomiędzy powodami w postępowaniu głównym a Republiką Grecką wyraźnie znamionuje wykonywanie władztwa publicznego przez będące dłużnikiem państwo, co odpowiadałoby wykonywaniu uprawnień odbiegających od norm prawa powszechnie obowiązującego w stosunkach pomiędzy jednostkami (wyroki: Préservatrice foncière TIARD, C-266/01, EU:C:2003:282, pkt 30; a także Lechouritou i in., C-292/05, EU:C:2007:102, pkt 34).

52 W kwestii tej Trybunał orzekł, że krajowy lub międzynarodowy podmiot prawa publicznego dochodzący od osoby prawa prywatnego należności z tytułu korzystania z jego urządzeń i usług wykonuje władztwo publiczne, w szczególności, jeśli takie korzystanie jest obowiązkowe i wyłączne, i jeśli wysokość należności, sposoby jej naliczenia, jak również procedury pobierania są jednostronnie ustalane wobec odbiorców (wyroki: LTU, 29/76, EU:C:1976:137, pkt 4; a także Lechouritou i in., C-292/05, EU:C:2007:102, pkt 32).

53 Jednak emisja obligacji nie zakłada koniecznie wykonywania uprawnień odbiegających od norm prawa powszechnie obowiązującego w stosunkach pomiędzy jednostkami. Nie można bowiem wykluczyć, że osoba prawna prawa prywatnego może skorzystać z samofinansowania za pośrednictwem rynku, w szczególności poprzez emisję obligacji.

54 Ponadto, jeżeli chodzi o postępowania główne, z akt sprawy nie wynika wyraźnie, że warunki finansowe odnośnych papierów wartościowych zostało określone przez Republikę Grecką jednostronnie, a nie na podstawie panujących na rynku warunków regulujących zamianę i rentowność tych instrumentów finansowych.

55 Prawdą jest, że ustawa nr 4050/2012 wpisuje się w ramy zarządu finansami publicznymi, a w szczególności restrukturyzacji długu publicznego w celu stawienia czoła poważnej sytuacji kryzysu finansowego i to w tych celach została wprowadzona możliwość zamiany papierów wartościowych w odnośnych umowach.

56 Należy jednak podnieść w tej kwestii, że, po pierwsze, okoliczność, iż możliwość ta została wprowadzona w ustawie nie jest sama w sobie determinująca dla stwierdzenia, że państwo wykonuje władztwo publiczne.

57 Po drugie, nie jest oczywiste, że przyjęcie ustawy nr 4050/2012 spowodowało bezpośrednio i natychmiastowo zmianę warunków finansowych odnośnych papierów wartościowych i w związku z tym powstanie szkody po stronie powodów. Zmiany te powinny bowiem stanowić następstwo decyzji większości posiadaczy obligacji w oparciu o klauzulę zamiany wprowadzoną przez tę ustawę do umów o emisji, co potwierdza ponadto intencja Republiki Greckiej w kwestii utrzymania zarządu pożyczonych sum w cywilno-prawnych ramach regulacyjnych.

58 W świetle tych względów nie można dojść do wniosku, że postępowania główne wyraźnie wykraczają poza zakres spraw cywilnych i handlowych w rozumieniu rozporządzenia nr 1393/2007, a w związku z tym omawiane rozporządzenie ma zastosowanie do owych spraw.

59 W świetle powyższych rozważań na pytania prejudycjalne przedstawione przez sądy odsyłające należy odpowiedzieć, że art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007 należy interpretować w ten sposób, że stanowiące przedmiot postępowań głównych powództwa o odszkodowanie z tytułu nieposzanowania praw wywodzonych z posiadania i własności, o wykonanie zobowiązań wynikających z pierwotnych obligacji, których termin wykupu zapadł, czy w końcu o naprawienie szkody, wytoczone przez jednostki będące posiadaczami obligacji państwowych, przeciwko państwu, które je wyemitowało, są objęte zakresem zastosowania owego rozporządzenia, chyba że okaże się, iż wyraźnie wykraczają one poza zakres spraw cywilnych i handlowych.

W przedmiocie kosztów

60 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 1 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczącego doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 należy interpretować w ten sposób, że stanowiące przedmiot postępowań głównych powództwa o odszkodowanie z tytułu nieposzanowania praw wywodzonych z posiadania i własności, o wykonanie zobowiązań wynikających z pierwotnych obligacji, których termin wykupu zapadł, czy w końcu o naprawienie szkody, wytoczone przez jednostki będące posiadaczami obligacji państwowych, przeciwko państwu, które je wyemitowało, są objęte zakresem zastosowania owego rozporządzenia, chyba że okaże się, iż wyraźnie wykraczają one poza zakres spraw cywilnych i handlowych.

Podpisy